

EE

Vaata lisapilte digilehest
ajaleht.ekspress.ee

HUVITAVAD LAHENDUSED: Liina Keevalliku ja Toomas Eduri ideedel põhinev lavakujunduse kontseptsioon äratav Modigliani (kehastab Anatoli Arhangelski) maalid ellu.

Messianistlik patukott

Leenu Nigu hindab Toomas Eduri lavastajadebüüdi Rahvusooperi laval õnnestumiseks.

EESTI EKSPRESS 24.05.12

“Modigliani - neetud kunstnik”

Lavastaja Toomas Edur, muusika Tauno Aints, muusikaline juht ja dirigent Risto Joost, dirigent Mihhail Gerts, kunstnik Liina Keevallik, libreto Irina Müllerson ja Toomas Edur.

Esiendendus 11. mail 2012 Rahvusooper Estonias.

Toomas Eduri käe all liigub Eesti Rahvusballett õiges suunas. Kenneth MacMillani “Manoni”, George Balanchine’i “Who Cares” jt kujul on viimastel aastatel pakutud siinmail veel nägemata moodsamat klassikat. Nüüd jõudis aeg kätte Eduri esimeseks täispikaks balletilavastuseks. “Modigliani - neetud kunstnik” on uus Eesti algupärane. Ja ainuüksi see on juba märkimisväärne sündmus.

Sarnaselt MacMillani “Manonga” on Eduri “Modiglianigi” dramaatiline jutustav ballett. Edur pajatab osava tantsuvestjana loo 20. sajandi alguse Pariisis elanud Itaalia päritolu kunstnikust Amedeo Modiglianist. Tema traagiline elulugu ja kummastavalt hingeminevad maalid sobivad dramaatilise balleti materjaliks üllatavalt hästi.

Omaette huvitav küsimus, mis maalikunstniku elust ja loomingust jutustava balleti puhul tekib, on see, kuidas tantsida maali. Kui mõni sajand tagasi harrastati lavakunsti ühe vormina n-ö elusaid pilte (*tableau vivant*), kus osalejad tardusid märgatavaks ajahetkeks maalikunsti kaanonite järgi loodud kompositsioonidesse, siis Estonia “Modiglianis” on suund vastupidine - mitte elusad inimesed ei kangestu pildiks, vaid staaatilised pildid äratatakse **Liina Keevalliku** kujunduse ja Eduri koreograafia abil tantsuga ellu.

Ehkki senises retseptioonis on ette heidetud balleti tege-laskujude stereotüüpset ja õhuke-sevõitu kujutamist (ning see on ka mõneti õigustatud), on koreograafia ja osatäitmised minu meelest meeldivalt korda läinud. **Anatoli Arhangelski** tantsib legendaarse ja traagilise Modigliani kuju välja teatava mühakliku, kuid kütkestava maskuliinsusega. Sellist mehetüüpi ei kohta balletimaailma

toonase Pariisi boheemlaskonnas nii mõnegile mõistatuseks jäänud.

Peaosalistele sekundeerivad võrdväärse partnerina Estonia balleti tugevad solistid (**Sergei Upkin, Jevgeni Grib, Andrus Laur, Triinu Leppik, Marika Muiste**) ja ühtlane trupp.

PROFESSIONAALSEST TANTSULISEST tasemest ja nauditavalt jutustatud loost hoolimata hakkab mul Rahvusooperi sametisel toolil kompromissitu ja puruvaese kunstniku kannatusi jälgides hinges krieldama üks vastuoluline küsimustepundar. Kuidas võiks Estonia laval etendatavasse suhtuda kõnealune kunstnik ise, tema, kes ta legendi järgi olevat

keeldnud oma kunstitõe nimel samugi taganemast?

On küll väga mugav tarbida oskuslikult manageritud riigiteatris saja aasta tagust metsikut boheemlust, aga ehk ei peagi ballett olema tingimata akadeemiline ja minevikku vaatav kunst, mis räägib vaid

Anatoli Arhangelski tantsib Modigliani kuju välja teatava mühakliku, kuid kütkestava maskuliinsusega.

Leenu Nigu hindab Toomas Eduri lavastajadebüüdi Rahvusooperi laval õnnestumiseks.

EESTI EKSPRESS 24.05.12

“Modigliani - neetud kunstnik”

Lavastaja Toomas Edur, muusika Tauno Aints, muusikaline juht ja dirigent Risto Jooost, dirigent Mihhail Gerts, kunstnik Liina Keevallik, libreto Irina Müllerson ja Toomas Edur.

Esietendus 11. mail 2012 Rahvusooperi Estonias.

Toomas Eduri käe all liigub Eesti Rahvusballiett õiges suunas. Kenneth MacMillani “Manoni”, George Balanchine’i “Who Caresi” jt kujul on viimastel aastatel pakutud siinmail veel nägemata moodsamat klassikat. Nüüd jõudis aeg kätte Eduri esimeseks täispikaks balletilavastuseks. “Modigliani - neetud kunstnik” on uus Eesti algupärane. Ja ainuüksi see on juba märkimisväärne sündmus.

Sarnaselt MacMillani “Manoni-ga” on Eduri “Modiglianigi” dramaatiline jutustav ballett. Edur pajatab osava tantsuvestjana loo 20. sajandi alguse Pariisis elanud Itaalia päritolu kunstnikust Amedeo Modiglianist. Tema traagiline elulugu ja kummastavalt hingeminevad maalid sobivad dramaatilise balleti materjaliks üllatavalt hästi.

NAGU TANTSUTEOSE PEALKIRJASTKI võib aimata, kujutab Modigliani na-tuur endast klassikalist “külmeta-va kunstniku” kehastust (prantsuse keeles kasutatakse selle stereotüübiks kivinenud troobi kohta väljendit *artiste maudit* - neetud kunstnik). See-ga saab Estonia laval taas kord põlis-tatud kliše kunstnikust kui messia-nistlikust patukotist. Amedeo Modigliani on paha poiss, kes ületab tava-elus sündsaks peetud piire, kuid oma kunstiga lunastab lõpuks meid kõiki.

Omaette huvitav küsimus, mis maalikunstniku elust ja loomingust jutustava balleti puhul tekib, on see, kuidas tantsida maali. Kui mõni sa-jand tagasi harrastati lavakunsti ühe vormina n-ö elusaid pilte (*tableau vivant*), kus osalejad tardusid märga-tavaks ajahetkeks maalikunsti kaa-nonite järgi loodud kompositsiooni-desse, siis Estonia “Modiglianis” on suund vastupidine - mitte elusad inimesed ei kangestu pildiks, vaid staa-tilised pildid äratakse **Liina Keev-alliku** kujundu-se ja Eduri koreo-graafia abil tant-suga ellu.

Ehkki seni-ses retseptioo-nis on ette heide-tud balleti tege-laskujude stereotüüpset ja õhuke-sevõitu kujuta-mist (ning see on ka mõneti õigus-tatud), on koreograafia ja osatäitmi-sed minu meelest meeldivalt korda läinud. **Anatoli Arhangelski** tantsib legendaarse ja traagilise Modigliani kuju välja teatava mühakliku, kuid kütkestava maskuliinsusega. Sellist mehetüüpi ei kohta balletimaailma lavalaudadel kuigi sageli.

Alena Shkatula Jeanne Hébu-terne, Modigliani armastatu, on õrn, õhuline ja malbe, ent samas jätab tema karakter kuidagi hõredavõitu mulje. Jääb arusaamatuks, mis on Shkatula Jeanne’is sellist, mis elu-merelainetel seilava Modigliani te-masse armuma paneb, või mis on see pöördumatu jõud, mis Jeanne’il endal jõhkra võitu kunstnikuta ela-da ei lase. Ent Shkatula kaitseks võib samas muidugi tõdeda, et ka “päris” Jeanne’i tagashoidlik võlu olevat

toonase Pariisi boheemlaskonnas nii mõnegile mõistatuseks jäänud.

Peaosalistele sekundeerivad võrdväärse partnerina Estonia bal-letit tugevad solistid (**Sergei Upkin, Jevgeni Grib, Andrus Laur, Triinu Leppik, Marika Muiste**) ja ühtlane trupp.

PROFESSIONAALSEST TANTSULISEST tasemest ja nauditavalt jutustatud loost hoolimata hakkab mul Rahvus-ooperi sametisel toolil kompromis-situ ja puruvaese kunstniku kannatu-si jälgides hinges kri-peldama üks vastu-oluline küsimuste-pundar. Kuidas võiks Estonia laval eten-datavasse suhtuda kõnealune kunst-nik ise, tema, kes ta legendi järgi olevat

keeldnud oma kunstitõe nimel sam-mugi taganemast?

On küll väga mugav tarbida os-kuslikult manageeritud riigiteatris saja aasta tagust metsikut boheem-lust, aga ehk ei peagi ballett olema tingimata akadeemiline ja mine-vikku vaatav kunst, mis räägib vaid õhulistest muinasjuttudest või saja aasta tagustest joomingutest? Oleks kohutavalt tore, kui oskuslikult val-latud balletiteatri väljendusvahen-deid kasutades ei piirdutaks vaid turvaliselt kauge mineviku kaju-tamisega, vaid püütaks suhestuda tänapäevasema reaalsusega. Mulle meeldib uskuda, et ka varvaskinga-des on võimalik kõnelda sellest, mis on siin ja praegu meie ümber. “Mo-digliani” lavalejõudmine tõestab, et võimed ja vahendid selleks on Esto-nial täiesti olemas.

**Anatoli Arhangelski
tantsib Modigliani
kuju välja teatava
mühakliku,
kuid kütkestava
maskuliinsusega.**